

RECULL DE PREMSA

154. Atles dels ocells nidificants de Catalunya

Les aus exòtiques guanyen terreny

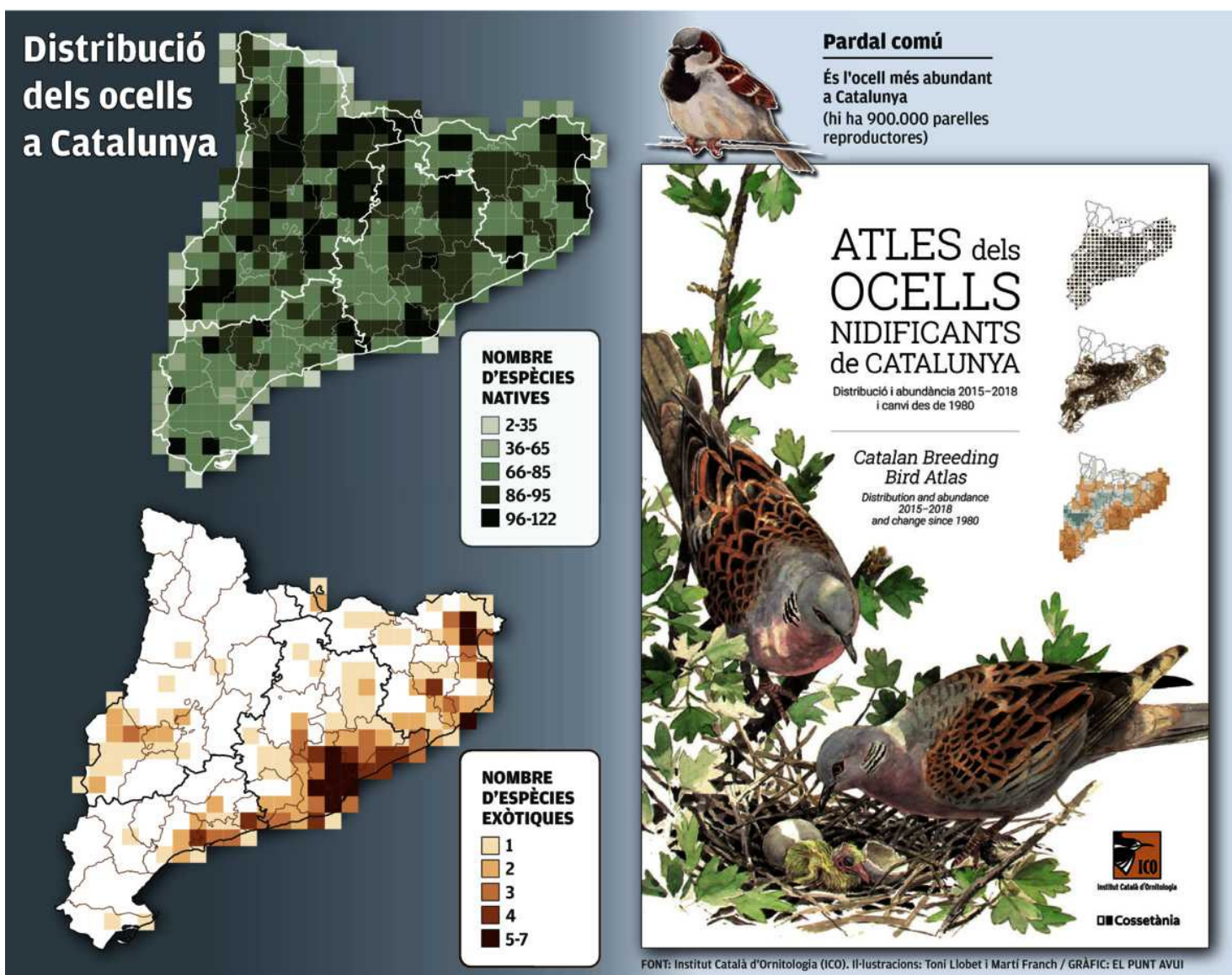
El tercer 'Atles dels ocells nidificants de Catalunya' identifica 233 espècies que crien al país

En són 17 més que fa 40 anys i sumen entre 8 i 12 milions de parelles

El treball, fet gràcies a la tasca voluntària de 1.275 ornitòlegs, ha permès radiografiar la situació actual

La desaparició de conreus afecta algunes espècies i en beneficia altres

MARTA MEMBRIVES - BARCELONA - 8 desembre 2021

Les aus exòtiques guanyen terreny EPA.

A Catalunya hi crien cada any entre 8 i 12 milions de parelles d'ocells que pertanyen a 233 espècies. En són 17 més que ara fa 40 anys, de les quals 9 són exòtiques. Representen el 39% de totes les que nidifiquen en territori europeu, tal com recull el tercer Atles dels ocells nidificants de Catalunya (Editorial Cossetània), un projecte impulsat per l'Institut Català d'Ornitologia (ICO) que ha tingut la participació voluntària de 1.275 ornitòlegs que han fet feina de camp entre el 2015 i el 2018, i també d'investigadors de l'European Bird

Census Council (EBCC), del Centre de Recerca Ecològica i Aplicacions Forestals (CREAF) i del Centre de Ciència i Tecnologia Forestal de Catalunya (CTFC), entre d'altres.

L'atles es va publicar per primer cop fa 40 anys, i en fa 20 que va aparèixer la segona edició. Gràcies a la llarga sèrie de dades acumulades, en aquesta tercera edició el volum s'ha pogut centrar en els canvis que han experimentat les espècies des de l'inici de les dècades del 1980 i del 2000. Al primer atles es van detectar 207 espècies autòctones nidificants, 221 en el segon i 224 en aquest tercer. A final del segle XX, les noves espècies arribaven bàsicament de forma espontània des de l'est d'Europa, mentre que en els darrers 20 anys ens han arribat ocells, com la fotja banyuda i el voltor negre, que són espècies ibèriques que han estat objecte de projectes de reintroducció.

Durant tot aquest temps, el pardal comú ha estat l'espècie més abundant del país, encara que està en clara regressió en les darreres dècades. A hores d'ara hi ha poc menys de 900.000 parelles reproductores concentrades a les àrees més humanitzades del territori, com ara pobles, ciutats i zones agrícoles. El segueixen el gafarró, el pit-roig, el rossinyol i el pinsà, totes tres espècies amb més de 400.000 parelles. De la resta d'espècies, més de la meitat estan representades per menys de 2.000 parelles reproductores i es consideren escasses. Sergi Herrando, director general de l'atles i investigador de l'ICO, el CREAL i l'EBCC, explica que en aquests 40 anys no hi ha hagut cap espècie d'au que s'hagi extingit però sí que n'hi ha de natives en perill. "N'hi ha algunes a l'UCI, amb menys de 10 parelles, com l'aloia becuda, l'arpella pàl·lida, el rasclet, la fotja banyuda i el cabussó collnegre", precisa Herrando, que matisa que cap d'elles era abundant fa 40 anys. Algunes tenen projectes de reintroducció, com el que es va fer amb el xoriguer petit, que a mitjan dècada dels vuitanta del segle passat es va extingir en llibertat i pocs anys després un projecte de reintroducció va servir per alliberar exemplars al pla de Lleida i a l'Empordà. "Actualment la població s'està recuperant i ja hi ha entre 80 i 110 parelles", assegura. De fet, un dels objectius de l'atles, que és un projecte integrat a l'Observatori del Patrimoni Natural i la Biodiversitat de Catalunya, és estar a disposició de la societat per a la presa de decisions relacionades amb la natura. De totes les espècies que nidifiquen a Catalunya, n'hi ha 124 que tenen algun tipus de protecció legal especial a escala catalana, estatal o europea.

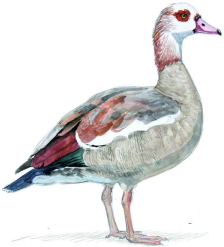
Guanyadors i perdedors

Els canvis al territori provocats per l'abandonament de zones de conreu han incidit en les poblacions d'ocells. A les espècies forestals i a les urbanes els ha anat, en general, força bé. El creixement de nous boscos i la maduració de bona part dels ja existents ha fet que algunes espècies forestals, com ara l'àguila calçada o el picot garser petit, molt escasses fa 40 anys, hagin experimentat una expansió espectacular de la seva àrea de distribució. Altres espècies més lligades a boscos secs, com el mosquiter pàl·lid, de moment semblen afavorides per l'expansió del bosc i potser també per les condicions més eixutes propiciades pel canvi climàtic. També algunes espècies urbanes com ara la tórtora turca han experimentat una forta expansió, si bé havia estat catalogada de molt escassa i no reproductora en el primer atles. A l'altra banda de la balança hi ha espècies com ara les òlibes, els botxins o les tórtres de bosc, que han reduït les seves poblacions de manera molt notable en les darreres dècades i que ja han desaparegut del 20-60% de les àrees on es trobaven fa 40 anys, perquè es tracta d'espècies pròpies d'espais agrícoles. El creixement del bosc no n'és l'única raó, també hi ha incidit la transformació del mosaic agroforestal en conreus intensius de monocultiu, que requereixen grans superfícies contínues de producció. A més, els monocultius fan servir sovint tractaments fitosanitaris, contra insectes i petits vertebrats que acaben afectant també els seus depredadors, com és el cas de les òlibes o els botxins.

El treball de camp per documentar l'atles s'ha fet dividint Catalunya en 386 quadrats de 10x10 km, i en cada quadrat els ornitòlegs han fet, com a mínim, 16 censos d'ocells. Dels deu quadrats on s'han detectat més espècies nidificants, quatre se situen a la Cerdanya i la resta, excepte un de la plana de Lleida, es reparteixen també per la meitat nord del país. A diferència del què s'ha observat al conjunt d'Europa, en els darrers 20 anys a Catalunya, de manera general, les espècies autòctones no s'han desplaçat sistemàticament ni cap al nord, ni muntanya amunt fugint del canvi climàtic.

Aquesta tercera edició de l'atles tanca amb el registre de 9 espècies exòtiques d'ocells que es reproduïxen de forma regular a Catalunya. La major part han estat introduïdes pels humans com ocells de gàbia que han escapat. Això es reflecteix en la distribució d'aquestes espècies en el mapa, amb una concentració màxima a dins i al voltant de les grans ciutats i poblacions costaneres. El primer atles havia tancat l'edició amb només una espècie exòtica reproductiva en territori català, el faisà comú, i ara n'hi ha 8 més que apareixen a les imatges adjuntes.

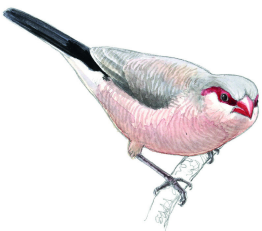
Oca d'Egipte *Alopochen aegyptiacus*

Oca d'Egipte *Alopochen aegyptiacus* TONI LLOBET.

Es tracta de la darrera incorporació d'espècies exòtiques a Catalunya. Van arribar fa menys de 20 anys i s'han comptat entre 6 i 8 parelles a l'Alt i Baix Empordà. Es tracta d'una espècie d'origen africà que va penetrar per la vall del Nil, es va introduir al centre i al nord d'Europa i va arribar fins a França, on la població va créixer, i d'aquí va traspasar la frontera de manera espontània i va arribar a criar a Catalunya.

Bec de corall cuanegre *Estrilda troglodytes*

Bec de corall cuanegre *Estrilda troglodytes* MARTÍ FRANCH.

S'han comptabilitzat entre 11 i 50 parelles d'aquest ocell localitzades a l'entorn del parc del Putxet, a Barcelona. Procedeixen d'exemplars escapats de gàbies que crien en llibertat, i d'això ja fa algunes generacions, perquè fa uns vint anys que s'observen en llibertat, però la població és molt localitzada. És una espècie exòtica procedent de l'Àfrica equatorial.

Bec de corall senegalès *Estrilda astrild*

Bec de corall senegalès *Estrilda astrild* MARTÍ FRANCH.

És una espècie d'ocell de gàbia que es va escapar i va colonitzar els voltants de Barcelona a final del segle XX. Ara es pot trobar a tota la costa des de l'Empordà fins al Tarragonès. Procedeix de l'Àfrica subsahariana, i a Catalunya n'hi ha entre 500 i 1.000 parelles.

Cotorra de Kramer *Psittacula krameri*

Cotorra de Kramer *Psittacula krameri* TONI LLOBET.

Hi ha entre 270 i 1.000 parelles localitzades a l'àrea metropolitana de Barcelona. Vola molt alt i viu en forats als arbres. Es va detectar per primer cop el 1976 i està ben establerta en el medi des de fa uns vint anys.

Faisà *Phasianus colchicus*

Faisà *Phasianus colchicus* MARTÍ FRANCH.

És l'au exòtica que fa més temps que s'observa a Catalunya. Ja hi era fa 40 anys, i va arribar per motius cinegètics. Els caçadors els alliberaven per poder-los caçar, i actualment n'hi ha entre 750 i 3.500 parelles. El fet que siguin una espècie que es deixa anar per a la caça fa difícil comptabilitzar quines són les aus lliures i quines són les que s'han criat engabiades.

Cigne mut *Cygnus olor*

Cigne mut *Cygnus olor* MARTÍ FRANCH.

Es tracta de la població assilvestrada dels cignes que es poden trobar habitualment en parcs i jardins com a au ornamental. Alguns exemplars es van escapar i se n'han comptabilitzat entre 25 i 30 parelles al medi natural. Es troben distribuïdes entre les comarques de l'Empordà i també n'hi ha al Segrià.

Leiòtrix bec roig *Leiothrix lutea*

Leiòtrix bec roig *Leiothrix lutea* TONI LLOBET.

Hi ha entre 1.000 i 1.500 parelles d'exemplars escapats de gàbia al voltant de Barcelona, que van volar al parc de Collserola i s'hi van establir cap a final del segle XX. En els darrers anys, també es poden trobar exemplars al parc de la Serralada de Marina. Procedeix de l'Himàlaia i es va distribuir comercialment com a ocell de gàbia.

Cotorreta pitgrisa *Myiopsitta monachus*

Cotorreta pitgrisa *Myiopsitta monachus* MARTÍ FRANCH.

Coneguda també com a cotorra argentina, és l'espècie més nombrosa. N'hi ha entre 5.000 i 6.000 parelles per tota la façana litoral, però sobretot a l'àrea metropolitana de Barcelona, i també n'hi ha una petita població a Lleida. Originària de l'Amèrica del Sud, porta problemes a espècies autòctones com ara els pardals perquè es menja el seu menjar i els desplaça. Fa un soroll molt estrident i construeix grans nius cooperatius als arbres.

Aratinga mitrada *Psittacara mitrata*

Aratinga mitrada *Psittacara mitrata* TONI LLOBET.

És una de les espècies de cotorres escapades de gàbies que han nidificat al medi natural. Se n'han comptabilitzat entre 25 i 30 parelles. Viuen sobretot a la ciutat de Barcelona i algunes s'escampen per la perifèria. És una cotorra molt gran i crida molt fort.

Catalunya, més cotorres i menys pardals

Els ocells exòtics i els que habiten els boscos han guanyat pes els últims 40 anys en detriment dels habituals al terrenys agrícoles

Elena Freixa - BARCELONA - 03/12/2021

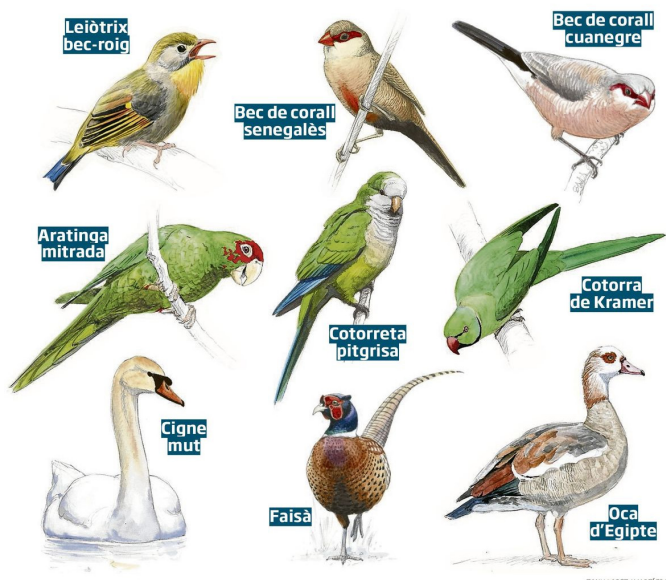
Un exemplar de botxí, un ocell en regressió pel creixement de l'agricultura intensiva.
XAVIER RIERA

El xivarri de les cotorres ja no és estrany ni sona exòtic a les àrees més poblades de Catalunya, si bé fa 40 anys eren una anècdota enmig dels habituals pardals o els gafarrons. La llista d'aus novingudes les darreres dècades és prou llarga –en són 17– i les exòtiques hi han tingut molt a veure perquè sumen la meitat de les novetats que ha detectat el tercer Atlas dels ocells nidificants a Catalunya, un projecte liderat per l'Institut Català d'Ornitologia (ICO), que és la fotografia més exhaustiva que mai s'ha tingut sobre els ocells que poblen Catalunya. A la vista dels números generals, les coses no els han anat malament a les aus: es calcula que entre 8 i 12 milions de parelles d'ocells hi crien cada any i les 233 espècies que es poden trobar en algun racó del país són una representació molt àmplia (39%) de totes les que habiten Europa.

Però si la comparativa amb fa quatre dècades –quan es va fer l'atles per primer cop– és clarament positiva, el diagnòstic comença a tenir més clarsors quan es mira l'evolució amb l'anterior recompte de fa 20 anys. "A les primeres dècades d'aquests segle ja es detecten símptomes que les coses no van tan bé i que la cosa s'estanca", adverteix el director general de l'atles, Sergi Herrando, que és investigador del ICO, el CREA i l'European Bird Census Council (EBCC). Algunes espècies autòctones clarament majoritàries encara, com el pardal comú o el gafarró, estan en clara regressió, una dada que "dona pistes de fins a quin punt els sistemes naturals estan pressionats per tota la presència humana", apunta l'expert, que afegeix que més d'un centenar de les espècies que habiten Catalunya tenen una població que ja es considera "escassa" perquè no arriba a les 2.000 parelles reproductores. "No hi ha hagut cap extinció clara, però en tenim algunes aguantant-se pels pèls, són a la UCI extrema i ben segur que s'acabaran extingint", vaticina Herrando.

Es multipliquen les espècies exòtiques

Si fa 40 anys el faisà era l'única au exòtica, la llista ha crescut amb vuit espècies més, totes introduïdes per l'home i ja habituals en entorns urbans

TONI LLOBET / MARTÍ FRANCH

La tercera edició de l'atles permet començar a dibuixar tendències i els ocells ofereixen "una radiografia molt clara" del que ha passat al paisatge del país en els últims 40 anys. L'abandonament del món rural en moltes àrees i l'expansió dels boscos han estat tant un reclam per a determinades espècies –fins i tot algunes vingudes d'altres parts d'Europa– com una condemna per a les que viuen als marges de les zones agrícoles, cada cop més difícils de trobar. Si el guany de zona boscosa ha estat ideal per al pit-roig, el pinsà o l'oriol, d'altres com la tòrtora han anat patint l'arraconament, especialment en àrees més de muntanya on fa dècades s'hi conreava o hi havia pastures. A més, l'agricultura cada cop més intensiva a les planes, amb grans monocultius, l'ús de pesticides i l'eliminació dels marges entre camps també està condemnant al declivi el botxí o el sisó.

Recull de les espècies exòtiques que viuen a Catalunya TONI LLOBET I MARTÍ FRANCH

Entre les espècies que són a l'UCI destaca, per extrem, el cas de la trenca, un ocell que ara es cria en captivitat i que la població resisteix amb penes i treballs. "Hi ha hagut anys en què no ha nascut cap cria i aquí és l'únic lloc de la península on encara en tenim", explica Herrando d'aquest ocell propi d'ambients agrícoles extensius.

Els efectes del canvi climàtic

L'anàlisi per zones ha descobert dades curioses, com ara que la Cerdanya és la comarca amb més ocells, o que a la meitat nord del país en general hi habiten més ocells que a la meitat sud. El que no s'ha detectat, de moment, és cap desplaçament generalitzat de les espècies cap al nord buscant, per exemple, temperatures més fresques, que pugui atribuir-se a l'escalfament planetari que ja comencen a marcar les corbes meteorològiques. Però que la mitjana no ho mostri no vol dir que no estigui passant amb algunes espècies, adverteix el director de l'atles. El bitxac s'ha detectat que desapareix de les zones mediterrànies i es va concentrant a les pirinenques i el cucut s'ha desplaçat "muntanya amunt" de manera prou clara, enumera Herrando.

Al Delta de l'Ebre, un dels punts més vulnerables davant de la crisi climàtica, algunes espècies també afronten amenaces clares. Si fa 20 anys, la major part de la població mundial de gavina corsa es concentrava en aquesta zona, ara s'hi poden trobar molt pocs exemplars i la resta està escampada per altres punts de Catalunya. La situació s'explica per la pèrdua de superfície del delta –efecte de la crisi climàtica i també de la manca de sediments que hi arriben– així com per l'entrada de depredadors terrestres, subratlla l'expert. També hi ha el cas del martinet blanc, propi d'espais humits que pateix un declivi des del 2006 per la gestió que s'està fent per aturar el cargol poma.

La informació que recopila l'atles, fruit de quatre anys de feina de 1.200 ornitòlegs pentinant el territori, és només "una porta a investigar", segons Herrando. El nivell de coneixement a què permet arribar, insisteix, no existeix en cap altre grup biològic: "Amb aquest punt de partida, confio que es pugui anar construint el puzzle de la biodiversitat, identificar què tenim, com està canviant i com conservar-ho". "El llibre ens serveix per entendre millor les pressions ambientals que afecten els nostres ocells i, per extensió, els nostres ecosistemes, i poder-les corregir com a administració pública", afegeix el director de Polítiques Ambientals i Medi Natural de la Generalitat, Antoni Ferran. Per exemple, una de les sorpreses del treball ha estat descobrir en la Cerdanya un "punt calent" de biodiversitat, tal com passa en altres fons de valls.

El Govern es proposa replicar el mètode i, a partir de l'any que ve, engegar el primer atlas de mamífers de Catalunya, un projecte que també vol comptar amb la participació ciutadana de tots els naturalistes perquè sigui tant exhaustiu com ho ha pogut ser el dels ocells.

639 pàgines com a punt de partida

El "Tercer Atlas dels ocells nidificants a Catalunya", un projecte impulsat per l'Institut Català d'Ornitologia (ICO), recull en 639 pàgines la informació de les 233 espècies que s'han detectat a Catalunya. Publicat per l'editorial Cossetània, amb fotografies i il·lustracions de les espècies, també s'hi inclouen mapes per saber per on es distribueix cadascuna, quina població estimada i quina ha estat la tendència al llarg dels últims 40 anys.

Informació publicada al diari Ara. Divendres, 3 de desembre del 2021.

Catalunya ha guanyat 17 noves espècies d'ocells en 40 anys

La feina de quatre anys de més de 1.200 ornitòlegs i ornitòlogues coordinats per l'Institut Català d'Ornitologia (ICO) ha fet possible cobrir tot el territori català i determinar la distribució i l'abundància de totes les espècies que hi nidifiquen

Emporda.info - 02-12-21

Berna pescaire J.LUIS ORDOÑEZ

El 'Tercer atlas dels ocells nidificants de Catalunya', un projecte impulsat per l'Institut Català d'Ornitologia (ICO) que fa una fotografia exhaustiva de totes les espècies d'ocells que nidifiquen a Catalunya, s'ha presentat aquest dijous, 2 de desembre. Un llibre de 639 pàgines publicat per l'editorial Cossetània on es pot conèixer, de cada una de les espècies, per on es distribueix, quina és la seva població estimada, amb quina freqüència s'observa i quina ha estat la tendència de la seva població els darrers quaranta anys.

L'Atlas desvela que a Catalunya hi nidifiquen habitualment 233 espècies d'ocells, 17 espècies més que fa quaranta anys i el 39% de totes les que nidifiquen en territori europeu. De totes, 124 espècies gaudeixen d'algun tipus de protecció legal especial a escala catalana, estatal o europea. Segons l'Atlas, a Catalunya s'estima que hi ha entre 8 i 12 milions de parelles d'ocells que hi crien cada any. El pardal comú continua sent l'espècie més abundant del país, amb poc menys de 900.000 parelles reproductores, malgrat que la seva població està en clara regressió les darreres dècades. El segueixen el gafarró, el pit-roig, el rossinyol i el pinsà, totes tres espècies

amb més 400.000 parelles. De la resta d'espècies, més de la meitat compten amb menys de 2.000 parelles reproductores i es consideren escasses. Les espècies més escasses que fan niu a Catalunya són l'aloja becuda, l'arpella pàl·lida, el rasclet, la fotja banyuda i el cabussó collnegre, totes amb menys de 10 parelles reproductores. D'altra banda, aquesta tercera edició tanca amb el registre de 9 espècies exòtiques d'ocells que es reproduïxen de manera regular a Catalunya. La major part han estat introduïdes pels humans com a ocells de gàbia que han escapat de la captivitat, i això es reflecteix en la distribució d'aquestes espècies en el mapa, amb una concentració màxima a dins i al voltant de les grans ciutats i poblacions costeres. El primer Atlas havia tancat l'edició amb només una espècie exòtica reproductiva en territori català, el faisà comú.

L'Institut Català d'Ornitologia (ICO) ha presentat avui el Tercer Atlas dels ocells nidificants de Catalunya a la Sala d'Actes de l'Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya, un repte impulsat pel Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural de la Generalitat de Catalunya i el Zoo de Barcelona. Per obtenir les dades, s'ha comptat amb la participació voluntària de 1.275 ornitòlegs i ornitòlogues que han fet feina de camp entre 2015 i 2018. A més, l'obra ha comptat amb investigadors de l'European Bird Census Council, del CREA i del Centre de Ciència i Tecnologia Forestal de Catalunya, el CTFC, entre d'altres. La Diputació de Barcelona ha contribuït en la recopilació de dades en els espais naturals d'aquesta província i el Museu de Ciències Naturals de Barcelona ha acollit l'equip de treball de l'ICO. L'Atlas d'ocells és un projecte integrat a l'Observatori del Patrimoni Natural i la Biodiversitat de Catalunya, i, com a tal, pretén estar a disposició de la societat per a la presa de decisions relacionades amb la natura.

"El coneixement que aporta aquest Atlas és fonamental per definir polítiques de conservació de la biodiversitat", comenta Sergi Herrando, director general de l'Atlas i investigador del l'ICO, el CREA i l'European Bird Census Council (EBCC). Herrando recorda que aquestes polítiques han demostrat que poden ser efectives, com en el cas del xoriguer petit que després del programa de reintroducció compta ja amb més de 80 parelles reproductives. I comenta també que Catalunya té una gran responsabilitat en la conservació de moltes espècies, "com ara les que es troben quasi exclusivament a la península Ibèrica, com el siboc, el picot verd ibèric o el tallarol emmascarat, que a Catalunya tenen gairebé el 10% de la seva àrea de distribució europea."

"El Zoo no ha dubtat a donar suport a aquest projecte innovador d'una disciplina, l'ornitologia, de llarga tradició a casa nostra, que ens situa al capdavant d'Europa en l'estudi dels ocells, una cabdal per a la seva conservació, que és justament la missió del Zoo de Barcelona", comenta Xavier Patón com a vicepresident de la Fundació Barcelona Zoo.

L'evolució de 40 anys de dades, guanyadors i perdedors

L'Atlas presentat avui es publica gairebé 40 anys després de la publicació del primer i 20 anys després del segon. Gràcies a la llarga sèrie de dades acumulades, aquesta vegada l'Atlas s'ha pogut centrar (i força) en els canvis que han experimentat les espècies des de l'inici de les dècades de 1980 i de 2000. "Aquest període coincideix amb el de major avenç del canvi climàtic i amb altres canvis socials i econòmics a gran escala que han tingut un gran impacte a Catalunya, com ara l'abandonament de les activitats agro-ramaderes tradicionals i la consegüent ocupació dels espais abandonats per boscos i matollars", indica Martí Franch, investigador de l'ICO i un dels principals autors de l'obra. Aquesta coincidència en el temps ha permès constatar que les espècies no han suportat de la mateixa manera aquests canvis. Per exemple, a les espècies forestals i les urbanes els ha anat, en general, força bé.

El creixement de nous boscos i la maduració de bona part dels ja existents ha fet que algunes espècies forestals, com l'àguila calçada o el picot garser petit, molt escasses fa 40 anys, hagin experimentat una expansió espectacular de la seva àrea de distribució. Altres espècies més lligades a boscos secs, com el mosquiter pàl·lid, de moment semblen afavorides per l'expansió del bosc i potser també per les condicions més eixutes propiciades pel canvi climàtic a la conca mediterrània, i han esdevingut molt més freqüents en els darrers 20 anys. "Però no tots els ocells forestals van bé; hi ha especialistes de boscos freds i humits que, com el pinsà borroner, estan tenint davallades importants, probablement associades al canvi climàtic i a la gestió d'aquests boscos", explica Sergi Herrando. També algunes espècies urbanes com la tórtora turca han experimentat una forta expansió, si bé havia estat catalogada com a molt escassa i no reproductora en el primer Atlas.

Al costat oposat, hi ha les espècies perdedores com les òlibes, els botxins o les tórtores de bosc, que han reduït les seves poblacions de manera molt notable en les darreres dècades i ja han desaparegut del 20-60% de les àrees on es trobaven fa 40 anys. Totes tres són espècies pròpies d'espais agrícoles i prats, les espècies que estan patint una major regressió de les seves poblacions, especialment en zones de muntanya. La raó no és únicament el creixement de nou bosc en conreus i prats abandonats, sinó també la transformació del mosaic agro-forestal en conreus intensius de monocultiu que requereixen grans superfícies contínues de producció.

"Aquests conreus dificulten la vida de les espècies que mengen en espais oberts però nidifiquen en zones arbrades o arbustives, com

ara la tórtora de bosc, que pràcticament ha desaparegut del Pirineu i s'està fent més escassa a bona part de Catalunya", apunta Lluís Brotons, un altre dels autors i investigador del CREA, de l'ICO i del Centre de Ciència i Tecnologia Forestal (CTFC). A més, els monocultius fan servir sovint tractaments fitosanitaris contra insectes i petits vertebrats, per exemple, que acaben afectant també els seus depredadors; "és el que ha passat amb les òlibes o els botxins", conclou Brotons.

Cigonya J.LUIS ORDÓNEZ

D'altra banda, el martinet blanc, la polla d'aigua i altres espècies típiques de rius i aiguamolls van experimentar un creixement notable de les seves poblacions i de la seva distribució quan es va declarar la protecció de moltes zones humides al final del segle XX. Aquest procés expansiu general, però, s'ha aturat en les darreres dues dècades, i darrerament es detecten pèrdues destacades a les principals zones humides del país on hi ha espècies que han entrat en regressió per causes múltiples. "En el cas del martinet blanc, sembla que l'escurçament dels períodes d'inundació dels arrossars per controlar l'expansió del cargol poma hi té alguna cosa a veure", explica Martí Franch.

Si posem l'ull als ocells que viuen vinculats al mar, l'Atles demostra que han mantingut les seves poblacions, però amb amenaces importants. Fa 20 anys, Catalunya acollia la major part de la població reproductora mundial de gavina corsa al delta de l'Ebre, però en els darrers anys la població s'ha anat escampant per altres localitats alhora que el nombre d'exemplars reproductors ha anat disminuint. "Una part d'aquesta reducció pot ser deguda a la mort per captures accidentals en determinats arts de pesca (sospita Herrando), però l'arribada de depredadors terrestres, bàsicament guineus, a la colònia del delta segur que hi ha influït." Aquest motiu també és present en les davallades locals d'altres espècies marines, especialment quan estan molt concentrats en colònies de cria, com ara la garsa de mar, amb poc menys de 20 parelles reproductores en un únic nucli amenaçat per la regressió del litoral al delta de l'Ebre.

Per al Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural, aquest tercer Atles i la comparativa que se'n pot fer amb els dos anteriors aporta una informació clau. Segons Antoni Ferran, director general de Polítiques Ambientals i Medi Natural, "aquest llibre ens serveix per entendre millor quines pressions ambientals estan afectant els nostres ocells i, per extensió, els nostres ecosistemes, i així poder incidir des de l'Administració pública per poder-les corregir".

Refugis de biodiversitat

Gràcies a l'Atles, Catalunya no només sap quines espècies fan niu al seu territori, sinó també per on es distribueixen i si s'han desplaçat pel canvi climàtic. Les dades generals mostren que, a grans trets, hi ha un major nombre d'espècies autòctones a la meitat nord de Catalunya, en especial a les planes i als fons de valls. En destaca la Cerdanya com un punt calent de moltíssima biodiversitat a causa de la diversitat d'hàbitats d'aquest territori. A més, a diferència del que s'ha observat al conjunt d'Europa, en els darrers 20 anys a Catalunya, generalment, les espècies autòctones no s'han desplaçat sistemàticament ni cap al nord ni muntanya amunt fugint del canvi climàtic. "Vivim en un món complex i que canvia ràpidament, i els ocells, com nosaltres, intenten adaptar-s'hi. De les mil i una històries d'aquest Atles, mirarem d'aprendre una mica sobre com fer-ho", acaba explicant-nos en Sergi.

Informació publicada al digital Empordà.info. Dijous, 2 de desembre del 2021.

Catalunya guanya 17 noves espècies d'ocells en 40 anys, 8 d'exòtiques

S'estima que hi ha entre 8 i 12 milions de parelles d'ocells que crien cada any al país, de 233 espècies diferents

per Ramon Estany, Solsona, Catalunya | 5 de desembre de 2021|

El leiòtrix bec-roig és un ocell exòtic present a la regió metropolitana | David Garcia

Catalunya ha guanyat en 40 anys 17 noves espècies d'ocells, vuit de les quals exòtiques, segons recull el *Tercer atles dels ocells nidificants de Catalunya*, projecte impulsat per l'Institut Català d'Ornitologia.

L'estudi desvela que 233 espècies diferents d'ocells nidifiquen habitualment al país, el 39% de totes les que ho fan a Europa. De totes, 124 espècies gaudeixen d'algun tipus de protecció legal especial a escala catalana, estatal o europea.

Segons l'atles, s'estima que entre 8 i 12 milions de parelles d'ocells crien cada any a Catalunya. El pardal

comú continua sent l'espècie més abundant, amb prop de 900.000 parelles reproductores, malgrat que la seva població està "en clara regressió" les darreres dècades.

Després del pardal, les espècies més abundants són el gafarró, el pit-roig, el rossinyol i el pinsà, totes tres espècies amb més 400.000 parelles. De la resta, més de la meitat compten amb menys de 2.000 parelles reproductores i es consideren

escasses. Les espècies més escasses que fan niu a Catalunya són l'alosa becuda, l'arpella pàl·lida, el rasclet, la fotja banyuda i el cabussó collnegre, totes amb menys de 10 parelles reproductores.

Tallarol emmascarat. Foto: Xavier Riera

D'altra banda, aquesta tercera edició tanca amb el registre de vuit espècies exòtiques d'ocells que es reproduïxen de manera regular a Catalunya. La major part han estat introduïdes pels humans com a ocells de gàbia que han escapat de la captivitat, i això es reflecteix en la distribució d'aquestes espècies en el mapa, amb una concentració màxima a dins i al voltant de les grans ciutats i poblacions costeres.

El primer atles havia tancat l'edició amb només una espècie exòtica reproductiva en territori català, el faisà comú.

Refugis de biodiversitat

Gràcies a l'Atles, Catalunya no només sap quines espècies fan niu al seu territori, sinó també per on es distribueixen i si s'han desplaçat pel canvi climàtic. Les dades generals mostren que, a grans trets, hi ha un major nombre d'espècies autòctones a la meitat nord de Catalunya, en especial a les planes i als fons de valls. En destaca la Cerdanya com un punt calent de moltíssima biodiversitat a causa de la diversitat d'hàbitats d'aquest territori.

A més, a diferència del que s'ha observat al conjunt d'Europa, en els darrers 20 anys a Catalunya, generalment, les espècies autòctones no s'han desplaçat sistemàticament ni cap al nord ni muntanya amunt fugint del canvi climàtic.

Botxi. Foto: Xavier Riera

Informació publicada al diari electrònic Naciodigital. Diumenge, 5 de desembre del 2021.

Recull de premsa

Gener del 2022

154. Atles dels ocells nidificants de Catalunya

